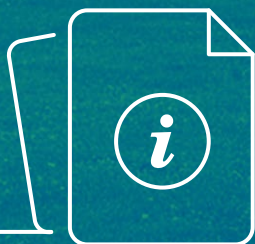

Ghid practic

Cum ne putem proteja mediul și comunitatea?

Această activitate este finanțată de proiectul PROTEUS (Protecting EU Values and Fundamental Rights through Public Participation and Civil Society Assistance in Central Europe) al Fundației Transatlantice, cofinanțat de Uniunea Europeană.

Co-funded by
the European Union

Cofinanțat de Uniunea Europeană. Opiniile și punctele de vedere exprimate aparțin însă exclusiv autorului (autorilor) și nu reflectă neapărat opiniile Uniunii Europene sau ale Agenției Executive pentru Educație și Cultură a Uniunii Europene. Nici Uniunea Europeană, nici autoritatea care acordă finanțarea nu pot fi considerate responsabile pentru acestea.

Cuprins

- 2 Drepturile cetățenilor
- 3 Obligațiile autorităților
- 4 Ce este consultarea publică?
- 5 Ce se întâmplă la o dezbatere publică?
- 6 Cum ceri informații publice?
- 7 Cum trimiți o petiție sau o sesizare?
- 8 Unde te adresezi în funcție de problemă?
- 16 Când este un proiect ilegal?
- 18 Cum contesti un proiect ilegal?

1. Drepturile cetățenilor

Dreptul la un mediu sănătos și echilibrat ecologic
art.35 din Constituția României

Dreptul la ocrotirea sănătății
art. 34 din Constituția României

Dreptul la informare
Legea 544/2001 obligă autoritățile să răspundă în termen de 30 zile

Dreptul la demnitate umană și dezvoltare durabilă
fiecare decizie publică trebuie să respecte aceste principii

Dreptul de acces la informații și de a participa la luarea deciziilor publice pe teme de mediu
prin consultări, observații, dezbateri (**Convenția de la Aarhus**)

Dreptul de proprietate privată
art. 44 din Constituția României

Libertate economică și dreptul la un nivel de trai decent
art. 45 și 47 din Constituția României

Dreptul la un proces echitabil
art. 6 CEDO

2. Obligațiile autorităților

Conform **Art. 135 din Constituția României** autoritățile sunt obligate să:

Prevină daunele

Elimine / compenseze daunele care s-au produs deja

Reducă la minimum riscurile

Conserve resursele în mod durabil

Interzică deteriorarea substanțială a mediului înconjurător

3. Ce este consultarea publică?

Consultarea publică este un mecanism democratic prin care cetățenii pot lua parte în cadrul deciziilor autorităților prin observații și comentarii scrise. Este **obligatorie** pentru autorități și **dreptul tău** să participi.

3.1. Cum afli despre consultări

- ➡ Intră pe site-ul instituției responsabile (de ex. Primăria)
- 🔍 Caută secțiunea „**Transparență decizională**” sau „**Consultare publică**”
- ☰ Verifică dacă proiectul care te interesează este listat
- 👁 Citește **documentele publicate** (nota de fundamentare, raportul de evaluare a impactului asupra mediului, acordul de mediu)

3.2. Cum trimiți observații

- @ Scrie un e-mail oficial instituției
- ☰ Menționează titlul proiectului și motivele îngrijorării / observații asupra documentelor publicate
- 7 Poți cere dezbatere publică în baza art. 7 din legea 52/2003 sau a Procedurii de evaluare a impactului asupra mediului (Anexa 5 la legea 292/2018)
- ⌘ Poți solicita extinderea termenului de consultare dacă documentele sunt incomplete

4. Ce se întâmplă la dezbaterile publice?

O dezbatere publică se organizează dacă a fost trimisă către autorități o cerere pentru organizarea unei dezbateri, nu întotdeauna autoritățile organizează de la sine dezbateri, ci consultare publică prin observații și răspunsuri scrise.

Poți participa fizic sau online (în funcție de anunț)

Ai dreptul să **pui întrebări**, **solicite clarificări** și să **îți exprimi opinia**

Reprezentanții autorității trebuie să consemneze toate intervențiile în procesul-verbal

După dezbateri, instituția trebuie să răspundă în scris la observațiile primite și să le publice pe site

Bază legală: Legea 52/2003 privind transparența decizională

5. Cum ceri informații publice?

Dacă nu găsești documentele online sau informațiile sunt incomplete, poți trimite o **cerere de informații publice** conform Legii 544/2001.

Scrive o solicitare simplă

Subsemnatul/a

în temeiul Legii 544/2001, solicit o copie integrală după:

Trimite cererea

prin **e-mail**
la adresa oficială a instituției

sau

la **registratura acesteia**
(fizic ori poștă)

Autoritatea trebuie să răspundă în **10 zile** (poate prelungi până la 30 zile cu motivare).

Dacă refuză să răspundă, poți depune plângere la instanță.

6. Cum trimiți o petiție sau o sesizare?

Orice persoană poate adresa petiții / sesizări autorităților pentru fapte ce afectează mediul

Describe clar problema și cere o soluție concretă

Poți strânge semnături de la alți cetățeni din comunitate care vor să susțină cauza

Trimite-o prin:

e-mail sau
formular online

sau

la registratura
instituției

sau

prin poștă

Menționează datele tale de contact pentru răspuns

Termen legal: 30 zile (prelungibil cu 15 zile)

Legea 233/2002 privind petițiile.

7. Unde te adresezi în funcție de problemă

Tip de problemă

Proiecte industriale lângă locuințe

Instituții la care te adresezi

- Agenția pentru Protecția Mediului (ANMAP)
- Primărie
- Garda de Mediu

Ce poți face concret

- Verifică pe site-ul ANMAP sau al primăriei anunțul de consultare
- Trimite observații scrise și cere dezbatere publică
- Solicită studiul de evaluare a impactului asupra mediului.
- Dacă nu se respectă consultarea, depune plângere prealabilă și acțiune în instanță
- Poți cere în instanță suspendarea acordului de mediu

Exemple de situații

- Fabrică sau carieră aprobată fără consultare
- Lucrările trebuie să aibă panou informativ

Tip de problemă

Toaletări sau tăieri de arbori în oraș

Instituții la care te adresezi

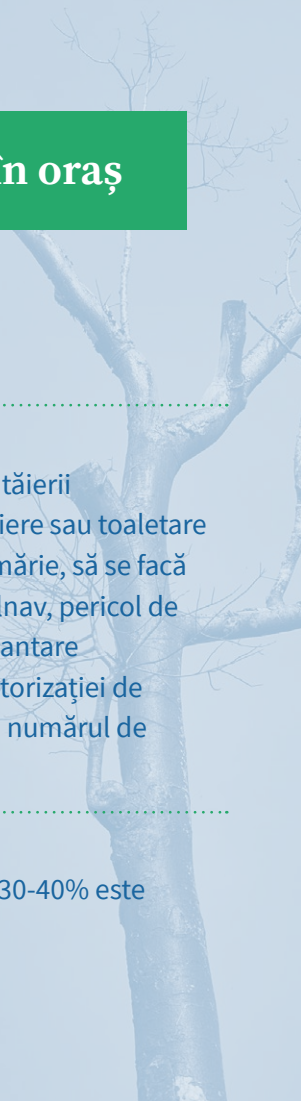
- Primărie
- Garda de Mediu

Ce poți face concret

- Cere informații despre autorizație și motivele tăierii
- Legea 24/2007 privind spațiile verzi – orice tăiere sau toaletare semnificativă trebuie să fie autorizată de primărie, să se facă numai cu justificare tehnică (de ex. copac bolnav, pericol de prăbușire) și să fie însoțită de obligații de replantare
- Legea 544/2001 - poți cere primăriei copia autorizației de tăiere, numele firmei care execută lucrările și numărul de arbori tăiați și planul de replantare

Exemple de situații

- Toaletări excesive (scurtarea coroanei peste 30-40% este considerată mutilare)

Tip de problemă

Proiecte hidroenergetice / baraje

Instituții la care te adresezi

- Apele Române
- Agenția pentru Protecția Mediului (ANMAP)

Ce poți face concret

- Cere sau verifică informațiile din studiul de evaluare a impactului asupra mediului și acordul de mediu
- Solicită consultare publică și verifică respectarea procedurilor
- Depune petiție sau plângere
- Poți interveni într-un proces al ONG-urilor

Exemple de situații

- Baraj care afectează râul și fauna acvatică

Tip de problemă

Fântâni secate / râuri poluate

Instituții la care te adresezi

- Administrația Bazinală Apele Române
- Garda de Mediu
- Primărie
- Direcția de Sănătate Publică

Ce poți face concret

- Trimite sesizare privind scăderea debitului sau poluare
- Solicită public rezultatele analizelor de apă (Legea 544/2001)
- Poți cere verificare de teren și sancțiuni

Exemple de situații

- Fântâni secate după devierea râului
- Râu cu spumă sau mirosuri

Tip de problemă

Defrișări și tăieri ilegale

Instituții la care te adresezi

- Garda Forestieră
- Ministerul Mediului
- Poliția
- Primăria

Ce poți face concret

- Fotografiază și localizează zona
- Trimite petiție către Garda Forestieră
- Solicită suspendarea avizului de exploatare
- Informează presa locală sau ONG-uri

Exemple de situații

- Defrișare într-o zonă protejată
- Transporturi suspecte de lemn

Tip de problemă

Afectarea biodiversității (arie protejată, păsări, pești)

Instituții la care te adresezi

- Agenția Națională pentru Arie Naturale Protejate (ANMAP)
- Garda de Mediu

Ce poți face concret

- Verifică dacă există avize pentru zona respectivă
- Solicită studiul de evaluare adecvată (impact asupra biodiversității)
- Depune observații și cere dezbateri publice
- Poți acționa în instanță alături de ONG-uri

Exemple de situații

- Lucrări lângă sau într-un sit Natura 2000
- Construcții care distrug habitate

Tip de problemă

Deșeuri, poluare olfactivă sau fonică

Instituții la care te adresezi

- Garda de Mediu
- DSP
- Primărie
- Poliția Locală

Ce poți face concret

- Sesizează autoritățile cu poze cu sursa de unde provine poluarea fonică sau olfactivă și locație;
- Solicită măsuri de control și sancționare;
- Inițiază petiție colectivă cu vecinii;
- Poți cere public rezultatele controalelor

Exemple de situații

- Mirosurile puternice de la o groapă de gunoi
- Zgomot continuu de la o fabrică

Tip de problemă

Construcții ilegale / urbanism abuziv

Instituții la care te adresezi

- Primărie
- Inspectoratul de Stat în Construcții
- Prefectură

Ce poți face concret

- Verifică autorizațiile publice
- Trimite cerere de informații (Legea 544/2001)
- Depune petiție Solicită suspendarea lucrărilor

Exemple de situații

- Bloc construit fără aviz
- Extindere de carieră lângă o zonă rezidențială

8. Când este un proiect ilegal?

Un proiect este ilegal atunci când nu respectă legile de mediu, urbanism sau transparență publică – adică atunci când este aprobat, modificat sau pus în practică fără consultarea cetățenilor, fără avizele necesare, sau contrar legislației.

8.1. Când lipsește consultarea publică

- Autoritățile nu au publicat anunțul despre proiect pe site-ul propriu
- Cetățenii nu au fost informați despre termenul pentru observații
- Nu s-a organizat consultare publică, deși proiectul are impact asupra mediului (Legea 52/2003, Convenția de la Aarhus)

8.2. Când nu exista studii sau avize legale

- Lipsește studiul de impact asupra mediului (EIM)
- Proiectul se desfășoară fără acord de mediu (dacă este necesar) sau autorizație de construire
- Avizele au fost emise de instituții care nu sunt competente (ex: primăria dă aprobare pentru o lucrare care necesită aviz de la Ministerul Mediului)

8.3. Când contravine legislației de mediu

- Proiectul este realizat într-o arie protejată Natura 2000, fără derogare specială și justificată conform legislației europene (Directiva Habitate)
- Se taie păduri, se distrug habitate sau se schimbă cursul râurilor fără respectarea legislației

8.4. Când actele administrative sunt emise ilegal

- Acordul de mediu sau autorizația este semnată de persoane fără competență legală
- Hotărârile de consiliu local / guvern sunt date fără fundament tehnic sau studiu de specialitate
- Documentele au fost semnate retroactiv (după ce lucrările au început).

8.5. Când autoritățile ignoră hotărârile judecătorești

- Instanța a suspendat un acord de mediu sau o hotărâre, dar lucrările continuă

8.6. Când există un impact major, dar autoritățile nu iau măsuri

- Poluare continuă, distrugerea habitatelor, scăderea nivelului apei în râuri sau fântâni, afectarea sănătății publice, iar autoritățile nu intervin.

9. Cum contesti un proiect ilegal?

Dacă un proiect are impact negativ și a fost aprobat incorect:

- Poți face **plângere prealabilă** autorității care a emis actul (acord de mediu, hotărâre etc.)
- Dacă nu se rezolvă, poți depune **acțiune în contencios administrativ** (în instanță)
- Poți cere **suspendarea actului** până la soluționarea definitivă

Persoanele fizice trebuie să dovedească afectarea directă (ex. locuiesc în zonă)

ONG-urile pot acționa dacă scopul organizației este protejarea mediului.

9.1. Cum intervii într-un proces

Dacă există deja un proces deschis (de exemplu de către un ONG sau alți cetățeni), poți interveni pentru a susține cauza.

- **Intervenția principală:** dacă ai formulat tu însuși o plângere sau ești afectat direct
- **Intervenția accesorie:** sprijini o parte deja implicată (ex. ONG)

Poate fi făcută oricând, chiar și în recurs.

Este un mod de a-ți face vocea auzită în justiție, fără a deschide un nou proces.

Concluzie

Verifică dacă **proiectul este publicat** pe site-ul instituției

Caută **acordul de mediu, raportul de evaluare a impactului, autorizația de construire**

Verifică **dacă s-a organizat consultare publică** și dacă există proces-verbal

Dacă lipsesc aceste documente, proiectul e **nelegal sau viciat procedural**

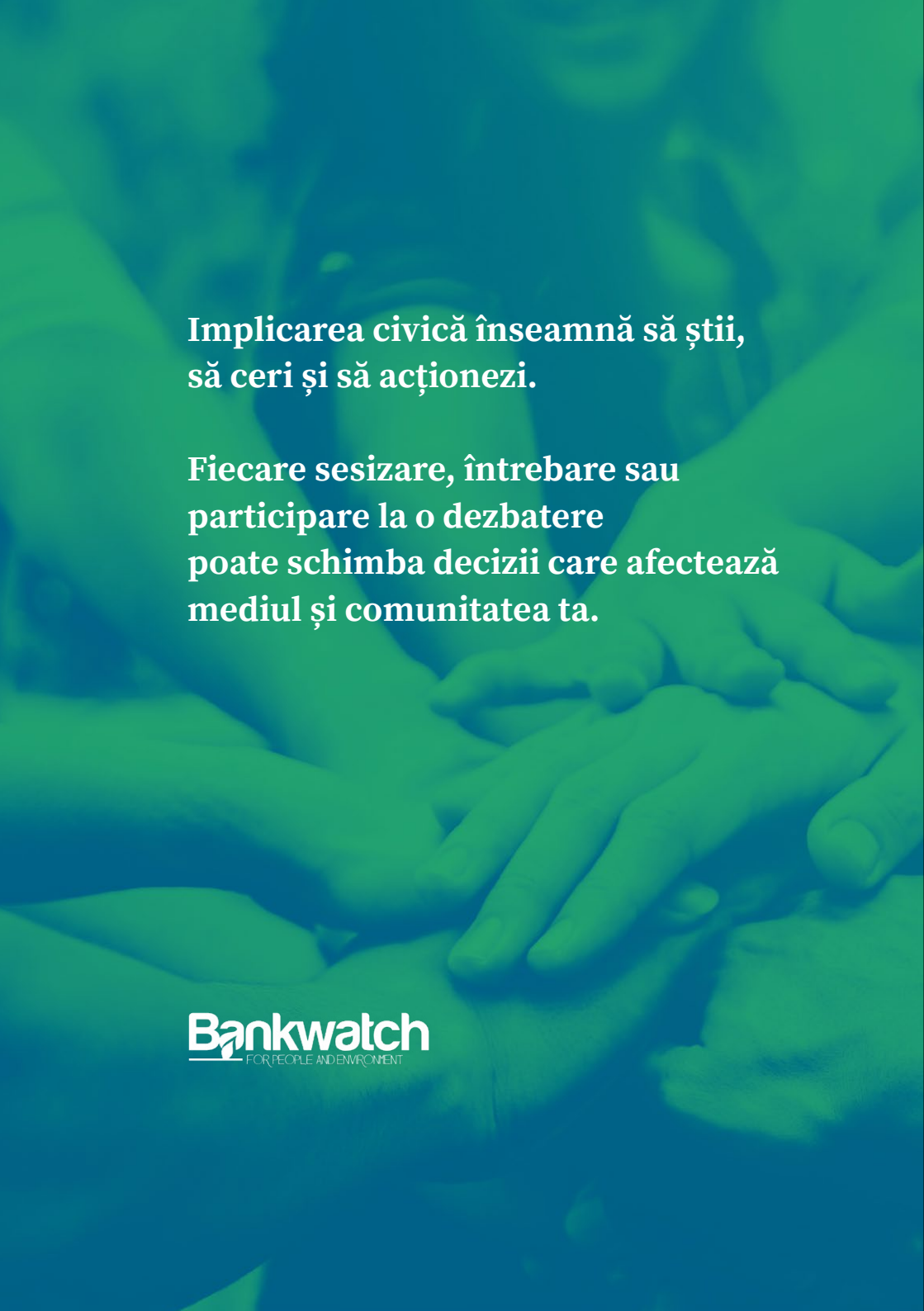

Poți solicita aceste documente prin **cerere de informații publice (Legea 544/2001)**

Dacă nu ți se răspunde sau se refuză accesul poți **acționa în instanță**

Implicarea civică înseamnă să știi,
să ceri și să acționezi.

Fiecare sesizare, întrebare sau
participare la o dezbatere
poate schimba decizii care afectează
mediul și comunitatea ta.

